

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РИНКУ М'ЯСНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Розглядаються процеси державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності на регіональному ринку м'яса. Пропонуються заходи щодо вдосконалення регулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів аграрного ринку, зокрема щодо нарощування експорту аграрної продукції

КЛЮЧОВІ СЛОВА: аграрний ринок, зовнішньоекономічна діяльність, зовнішньоекономічна політика, державне регулювання економіки, протекціонізм, лібералізм.

KEY WORDS: agricultural market, foreign economic activity, external economic policy, regulation control of economy, protectionism, liberalism.

Для підвищення рівня відкритості української економіки необхідно створювати для національних підприємств, організацій більш сприятливі умови щодо виходу на зовнішні ринки. Вихід підприємств на світовий ринок може бути ефективним лише в тому випадку, якщо буде налагоджено певним чином регулювання зовнішньоекономічної діяльності з боку держави. Саме проблема державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності на сьогодні є актуальною.

Багато відомих зарубіжних та вітчизняних учених-економістів присвячують свої праці вивченню проблеми державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності та його поліпшенню. Важливими серед них є наукові розробки Л. С. Головка, Л. І. Дідківської, Г. М. Дроздової, С. М. Кваши, О. А. Кириченка, М. Й. Малика, Ю. Г. Козака, Т. М. Мельник, А. Ф. Мельника, І. Р. Михасюка, В. Є. Новицького, Д. М. Стеценка, В. І. Топіхи та інших дослідників. Проте, наявний досвід свідчить про низку невирішених проблем.

Метою дослідження є систематизація та узагальнення закономірностей і процесів здійснення державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності на регіональному ринку м'яса та розробка стратегії удосконалення державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності за допомогою методів лібералізму і протекціонізму.

В усіх країнах без винятку, а особливо в країнах з перехідною економікою, де економічні відносини нестабільні і сталася широка лібералізація зовнішньоекономічної діяльності, державне втручання в розвиток зовнішньоекономічної діяльності є об'єктивною необхідністю.

Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності передбачає створення відповідних умов та механізмів для ефективного розвитку відносин, здійснення діяльності.

Основною метою державного регулювання зовнішньої торгівлі є створення сприятливих умов для розширеного відтворення всередині країни. В процесі її реалізації спостерігається суперечливе поєднання протекціонізму і лібералізму. Протекціонізм — це державна політика захисту внутрішнього ринку від іноземної конкуренції та сприяння національним компаніям у проникненні на зовнішній ринок. Лібералізм — це державна політика, спрямована на зниження митних тарифів та інших обмежень у зовнішній торгівлі [2, с. 77].

Зовнішньоекономічна діяльність не може здійснюватися сама по собі. Для виконання функцій регулювання, пов'язаних із цією діяльністю, створюється відповідна система державних органів, чітко визначаються їхні завдання, функції та повноваження.

Сільськогосподарський сектор, структуру якого формують галузі рослинництва й тваринництва, є головною складовою агропромислового комплексу — одного з найбільших і найважливіших секторів економіки України.

Порівняно з січнем — березнем 2007 р. в Одеській області загальні обсяги реалізації худоби та птиці на забій у живій вазі зменшились на 2,4 %. Господарства населення у січні — березні 2008 р. порівняно з січнем — березнем 2007 р. зменшили виробництво м'яса на 1,0 %. У сільськогосподарських підприємствах обсяги реалізації худоби та птиці зменшились на 8,7 %.

У структурі загальних обсягів реалізації худоби та птиці на забій сільськогосподарськими підприємствами в 2008 р. більше половини складав обсяг реалізованих на забій свиней — 68,2 % (51,7 % у 2007 р.), великої рогатої худоби — 25,7 % (45,0 %).

У січні — березні 2008 р. в сільськогосподарських підприємствах Одеської області обсяг вирощування худоби та птиці зменшився проти січня — березня 2007р. на 909 т (на 19,1 %), у т.ч. великої рогатої худоби — на 36,1 %, свиней — на 16,6 %, а птиці — збільшилось в 1,8 разу. Відношення загального обсягу вирощування худоби та птиці до реалізації на забій становило 92,4 % у 2008 р. (104,7 % у 2007 р.). Тваринництво почало втрачати фактор інтенсивності розвитку, оскільки обсяг реалізації худоби та птиці на забій почав перевищувати обсяг вирощування.

За січень — вересень 2008 року із України експортовано м'яса великої рогатої худоби (ВРХ), свіжого чи охолодженого 1174,1 кг на суму 14,5 тис. доларів США, а імпортовано — 106 805,0 кг на суму 305,6 тис. доларів США.

У 2008 р. обсяг експорту м'яса скоротився порівняно з 2007 р. на 28,9 %, обсяг імпорту збільшився в 4,1 разу.

Так, у 2008 р. порівняно з 2007 р. експорт живої худоби, продуктів тваринного походження збільшився на 4,8 %, імпорт — на 120,7 %.

За прогнозами Асоціації «Український клуб аграрного бізнесу», в 2009 р. імпорт м'яса та субпродуктів в Україну може скласти 280 тис. т, що майже в 2 рази менше, ніж у 2008 р. В асоціації відмітили, що за перші два місяці 2009 р. імпорт м'яса та субпродуктів в Україну становив 58,23 тис. т, тобто середньомісячний імпорт у 2009 р. складає 29,1 тис. т, тоді як у 2008 р. середньомісячні обсяги імпорту становили 44,1 тис. т. Таким чином, середньомісячні обсяги імпорту м'яса в 2009 р. скоротилися на 34 % або на 15 тис. т за місяць [1].

Найбільше значення в оперативному управлінні зовнішньоекономічною діяльністю на рівні регіону мають Одеська обласна державна адміністрація та її структурні підрозділи.

Розробка стратегії регіональної зовнішньоекономічної політики, на нашу думку, потребує насамперед визначення цілей і пріоритетів національного та регіонального розвитку з урахуванням особливостей вітчизняної економіки. Зовнішньоекономічна регіональна політика має бути комплексною, органічно пов'язувати всі її складові — зовнішньоторговельна, зовнішньоінвестиційна, валютна та митна політики. Проте на рівні регіону, на нашу думку, зміни можуть вноситись у зовнішньоторговельну та зовнішньоінвестиційну політики, а на митну та валютну політики керівництво регіону спроможне впливати лише опосередковано.

Для удосконалення зовнішньоекономічної політики в цілому доцільно розробляти стратегію розвитку зовнішньоекономічної

політики регіонів, зокрема, Одеської області. Основною метою стратегії розвитку зовнішньоекономічної політики вказаного району є розвиток експортного потенціалу області та збільшення іноземних інвестицій. Стратегічними пріоритетами стратегії повинні стати: експортна та імпортна політики (зовнішньоторговельна політика) та зовнішньо інвестиційна політика.

У першу чергу удосконаленню підлягає зовнішньоторговельна політика Одеської області. Сучасний стан зовнішньої торгівлі Одеської області характеризується нестабільністю і наявністю великої кількості проблем і суперечливих тенденцій, зокрема і в зовнішньоторговій політиці.

Основними завданнями розвитку експортної політики Одеської області повинно бути збільшення обсягів та підвищення ефективності експорту шляхом:

- надання експортерам всебічної державної підтримки на рівні регіону та держави, спрямованої на нарощування ними обсягів експорту;
- активізація міжрегіонального співробітництва;
- послідовне поліпшення товарної і географічної структури експорту та імпорту;
- впровадження в практику найефективніших форм співпраці із зарубіжними країнами;
- закріплення на традиційних ринках збуту та освоєння нових.

Ми вважаємо, що керівництво регіону повинно вважати експорт пріоритетним напрямом діяльності розвитку та активно підтримувати експортні прагнення підприємств та організацій Одеської області, тому що це сприятиме освоєнню нових ринків збуту та активізації зовнішньоекономічної діяльності в цілому.

Імпортноорієнтована політика Одеської області повинна бути направлена на скорочення обсягів імпорту, особливо низькоякісного м'яса.

Адміністрація регіону повинна вживати комплекс заходів щодо скорочення обсягів імпортованої продукції, зокрема:

- зменшувати обсяг ввезення товарів, аналоги яких виробляються чи можуть вироблятися на території області, передусім м'ясної продукції шляхом тарифного та нетарифного регулювання (наприклад, встановлення квот);
- обмежувати обсяги ввезення готової продукції, виготовленої з давальницької сировини, підвищивши питому вагу давальницької сировини у вартості готової продукції до 80 %;
- скорочувати обсяги ввезення товарів фізичними особами.

Удосконалення потребує, на нашу думку, також ще одна складова зовнішньоекономічної регіональної політики як інвестиційна політика. Вона повинна бути направлена на істотне збільшення іноземних інвестицій, стимулювати розвиток пріоритетних галузей економіки та виробництва Одеської області, які можуть стати основою міжнародної спеціалізації регіону, забезпечити просування вітчизняної продукції на міжнародні ринки. Активно підвищити експортний потенціал Одеської області неможливо без поліпшення інвестиційного клімату і залучення іноземних інвестицій у відповідні галузі економіки.

Для збільшення залучення іноземних інвестицій в Одеську область, на нашу думку, потрібно проводити наступні заходи:

- створення позитивного інвестиційного іміджу Одеської області на міжнародному рівні;
- інформаційне забезпечення процесу іноземного інвестування;
- сприяння реалізації системи інвестиційних проектів, що мають суттєвий вплив на розвиток економіки області;
- підвищення ефективності державного управління процесами іноземного інвестування на регіональному рівні.

Розвивати інвестиційну діяльність для надходжень іноземних інвестицій в Одеську область можна, беручи участь у міжнародних виставках-ярмарках, що надасть можливість весь час піднімати свій рівень, залучати до співробітництва підприємців різних регіонів і країн.

Запропоновані заходи щодо удосконалення зовнішньоекономічної регіональної політики забезпечать зміни у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Створюючи економіку, яка взаємодіє із зовнішнім ринком, ми повинні брати до уваги досвід інших країн, які пройшли крізь нові для нашої країни форми організації та регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Враховуючи досвід державного регулювання зовнішньоекономічною діяльністю розвинених країн (США та країн Західної Європи, зокрема Великої Британії, Франції, Німеччини, Італії), можна наголосити на тому, що провідне місце займають інтеграційні процеси.

Для України, на нашу думку, інтеграційні процеси повинні займати одне з провідних місць у державному регулюванні зовнішньоекономічної діяльності.

В умовах масштабних трансформацій у світовому просторі стратегічною метою України повинно бути збереження перспектив набуття повноправного членства в Європейському Союзі.

Література

1. Импорт мяса в этом году может снизиться вдвое [електронний ресурс] / <http://economics.unian.net/rus/detail/8544>

2. *Остроумова В. В.* Теоретичні засади державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності / Остроумова В. В. // Управлінські аспекти підвищення національної конкурентноздатності: Матеріали міжнародної науково — практичної конференції, 4—7 жовтня 2007 р. — Сімферополь: Видавничий центр Кримського інституту бізнесу, 2007. — С. 77 — 78.

3. Програма комплексного соціально-економічного розвитку Одеської області до 2015 р. [електронний ресурс] / <http://www.uazakon.com>

Стаття надійшла до редакції 17.06.2009

УДК 331.101.262:330.111.66

В.Ф. Крисько

заступник начальника відділу

(Головне контрольно-ревізійне управління)

ЛЮДСЬКИЙ ФАКТОР У КОНТЕКСТІ ТЕНДЕНЦІЙ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Здійснено ретроспективний та сучасний аналіз суті та генезису людського фактора та показана його роль у забезпеченні соціально-економічного розвитку

КЛЮЧОВІ СЛОВА: суспільство, людина, чинник, мета, засіб, парадигма, політика, модель, конституція, інтелект, духовність.

KEY WORDS: society, man, factor, purpose, mean, paradigm, policy, model, Constitution, intellect, spirituality.

Будь-який суспільний лад можна характеризувати з точки зору державного устрою, економічної системи, соціальної структури, типу людської особистості, яка ним створюється, відтворюється, стає основою всіх суспільних дій і процесів. Диспозиція людського буття в розмаїтті його складників поєднується типом особи, яка визначається ситуацією, адекватна їй і є однією з головних проєкцій соціальної дійсності. Отже, методологія дослідження проблем людини, індивідуальної життєдіяльності, сутності соціального життя суспільства та його специфікації шляхом виокремлення відповідного людського типу, а також аналіз типу особистості стає одним із вимірів громадянського суспільства [1; 2].